

SEÇİMLER VE SONRASI

Seçim sonuçları farklı açılardan farklı düzeylerde yorumlandı ve kanımızca önemli yanlışlara düşıldü. Yanlışıa yol açan bir tutum, seçim sonuçlarına sadece, veya esas itibariyle, partiler açısından bakıp partiler düzeyinde olup bitenlerin altında yatan ve belirleyici unsur olan sınıfsal güç dengelerindeki gelişmelere inmemektir. Bu tutumun bir çeşidi de, partiler düzeyindeki durumla sınıfsal güçler durumunu birbirine karıştırmak, ikisi arasındaki ilişkiyi doğru görememek, kuramamaktır.

Bu tutumda olanların ısrarla belirttikleri nokta, oyların iki partide kutuplaştığı, “iki partili” bir rejime doğru gidildiğidir. Kimileri, oyların dağılması önleniyor, istikrarlı hükümetler kurulması olanağı beliriyor diye bundan memnurluk duyarken, kimileri de, ya kutuplaşmaya doğru gidiliyor, zıtlıklar ve mücadeleler keskinleşecek diye, ya da, yeni, küçük akımlar ve hareketler -özellikle işçi ve emekçi sınıfların politik hareketi- yaşam hakkı bulamayacak, yok olacak diye kaygılanıyor.

Oysa oyların iki partiye yönelmiş olması, kendi başına, ne memnurluk, ne de kaygılanma sonucuna zorunlu olarak hak verdiren nitelikte değildir. Türkiye’de, her kapitalist ülkede olduğu gibi bir kutuplaşma vardır: sermaye-emek, burjuvazi -işçi sınıfı ve bir kısım emekçi kitleler kutuplaşması. Kapitalistleşme ilerledikçe bu kutuplaşma da keskinleşip belirginleşmiştir. Geçmişe kıyasla bugün özellikle böyledir. Türkiye İşçi Partisi’nin “Güncel Görev” ve “12 Ekim 1975 Seçimlerinde Tavrımız” adlı belgelerinde nedenleriyle birlikte açıklandığı üzere, “bu kutuplaşma ve çelişki politik düzeyde demokrasi-antidemokrasi çatışması olarak yansımaktadır”; seçimlere katılan partiler düzeyinde ise, aynı kutuplaşma “güdük bir biçime bürünerek CHP-MC partileri, özellikle de CHP-AP kutuplaşması ve çatışması olarak ortaya” çıkmıştır. Bu durum oyların CHP ve AP’de toplanmasına yol açmıştır. İşçi sınıfı partisi örgütlenip güçlendiği, seçime girebildiği zaman oy dağılımı ve “iki partili rejim” görünümü değişecektir. Mevcut seçim sistemi işçi sınıfı partisinin parlamento katılışını güçleştirebilir, “ulusal artık” sistemi kolaylaştırabilir, ama belirleyici faktör bu değildir. Sorun, işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitleler içinde örgütlenmek, bu kitleleri eğitip bilinçlendirmek, etkin politik bir güç haline getirmektir. Bu ise ergeç şu veya bu parti kanalıyla mutlaka başarılacaktır. Toplumsal gelişme, kitlelerin hareketi sola doğrudur. Sola gidiş toplumsal yapının tabiatından doğmaktadır. Bu toplumsal gerçeklik mutlaka kendine uygun politik aracı oluşturup geliştirecektir. “Sorunlar çözümleriyle birlikte doğarlar.” Bunun için dedik ve diyoruz ki, Türkiye’nin sola yönelişi “geriye dönüşü olmayan bir gelişmedir” ve “sağdaki oylar azalmaya, soldaki oylar artmaya yöneliktir”.

Geleceğe ilişkin olarak belirttiğimiz bu görüşün doğruluğunun belirtileri şimdiden, 1973 ve 1975 seçim sonuçlarının kıyaslanmasında görölmektedir. Burada, ilkin, yanlış değerlendirme ve yorumla yol açtığını yazımızın başında belirttiğimiz bir bakış açısına daha işaret edelim. O da, seçim sonuçlarına durağan (statik) açıdan

bakmaktır. Oysa, sosyal-politik gerçeklik değişme halindedir. Belli bir günde verilen oylar bu değişme sürecinin zamanın bir noktasında bir anlık bir görünümüdür. Bu anı doğru algılayıp yorumlayabilmek için değişim sürecinin çizgisini, doğrultusunu saptamak gerekir. Bir zaman perspektifi içinde ele alınmayınca, kimilerinin iddia ettiği üzere, “seçmenler AP ve CHP’ye evet, küçük partilere hayır dedi” gibi çok yüzeysel, bunun için de yanlış sonuçlara varılır. AP oylarını artırmış ama, yeni seçmen kazanarak değil, diğer sağ partilerin oylarını kaydırarak. Bunu bile tam başaramamış, basında çıkan rakamlara göre o partilerin kaybettikleri oyların yüzde 7,5’ini kendisine çekememiştir ⁽¹⁾. Sağ partiler birarada ele alınınca ise bunlar 1973’te oyların yüzde 63,3’ünü aldıkları halde 1975’te oy oranları yüzde 55,8’e düşmüştür. Buna karşılık, sol ve sola yakın oyları toplayan CHP’nin oy oranı 1973’te yüzde 33,3’dan 1975’de yüzde 43,9’a yükselmiştir ⁽²⁾.

Sorun bir zaman boyutu içinde ele alınınca, sürecin değişme doğrultusu saptanınca ortaya çıkan durum, AP’nin oylarının artmış ve MC’nin toplam oylarının yüzde 55,8 oranını tutturmuş olmasına rağmen, kitlelerin MC’ye “Hayır” demiş olmalarıdır.

Bu durum, MC’yi ve tüm sağı zayıflatıcı, gerileticiler bir durumdur. Geriletilmiş, zayıflatılmış sağ vahim yara almış, yırtıcı bir av hayvanı gibi can havliyle saldırıganlığını artırabilir. Sağ, işçi, emekçi kitlelerden, demokratik, ilerici, sol güçlerden büsbütün korkacak, can telaşına düşecektir. Bir yandan ekonomik ve politik sorun ve güçlükler, öte yandan kitlelerin demokratik ve ekonomik istekleri bunalımı şiddetlendirecektir. Yukarıda açıkladığımız oy durumu karşısında erken seçimi göze alamayacaktır. Bu şartlarda yapabileceği biricik şey faşizan baskı ve şiddet politikasını sürdürmeye çalışmak olacaktır.

Yine de yakın gelecekte tam boy, açık veya örtülü askeri bir faşizm olası görünmüyor. Dış şartlar elverişli değil; içindeki cunta heveslileri de, bu seçim sonuçlarından sonra, ağır ekonomik-politik sorunların sorumluluğunu yüklenmede herhalde ikircikli olacaklardır. AP, kaydettiği oy artışından kendisine bir güvence payı çıkararak uygulayageldiği faşizm özlemleri politikayı tırmandırarak sürdürmek durumunda kalacaktır.

AP ve MC erken seçimi istemeseler de şartlar bunu gündeme getirebilir. Sağın daha belirgin ve etkin biçimde geriletebilmesi için genel seçimler 1977 beklenilmeden yapılmalıdır. CHP, muhalefette olmanın avantajları hesabına iltifat etmeyip erken seçim istemelidir.

Türkiye İşçi Partisi’nin belgelerinde demokrasi-antidemokrasi mücadelesinin seçimlerde MC’nin, özellikle AP’nin geriletilmesiyle, hatta MC hükümetinin iktidardan çekilmesiyle bitmeyeceği, antidemokrasinin yapısal nedenlerden kaynaklandığı belirtilmişti. Bu saptama doğrudur. Demokratik, ilerici, sol güçler bir yandan faşizm özleyicilerinin hazırlayacağı provokasyonlar ve tuzaklar karşısında son derece dikkatli ve temkinli olmak, öte yandan demokratik hak ve özgürlüklere her hal ve şartta sahip çıkarak durmadan mücadele vermek, sağın tüm kirli çamaşırlarını ve oyunlarını kamuoyu önünde sergilemek, iktidar üzerinde demokratik baskılarını hissettirmek zorundadırlar. Devrimci mücadele, her gün bir “eylem yapmak” değildir. Bugün içinde bulunduğumuz şartlarda en etkin, sonuca götürücü eylem

işçi ve emekçi kitleleri örgütlemek, eğitmek, bilinçlendirmek ve onların gücünü demokrasi-antidemokrasi mücadelesinde gittikçe genişleyen boyutlarda harekete geçirebilmektir.

(1) *Cumhuriyet*, 16.10.1975, s. 1.

(2) *Aynı kaynak.*

Yürüyüş, Sayı 28, 21 Ekim 1975